

EUROPSKI PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument s plenarne sjednice

A7-0329/2013

10.10.2013

IZVJEŠĆE

o ženama s invaliditetom
(2013/2065(INI))

Odbor za prava žena i jednakost spolova

Izvjestiteljica: Angelika Werthmann

PR_INI

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
EXPLANATORY STATEMENT	19
MIŠLJENJE ODBORA ZA RAZVOJ.....	21
MIŠLJENJE ODBORA ZA ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNA PITANJA	24
REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA U ODBORU.....	29

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o ženama s invaliditetom (2013/2065(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima, Europsku konvenciju o ljudskim pravima i Povelju Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom i njezino stupanje na snagu 21. siječnja 2011., u skladu s Odlukom Vijeća 2010/48/EZ od 26. studenog 2009. o zaključivanju Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom od strane Europske zajednice¹, a posebno njezin članak 6. o ženama i djevojčicama s invaliditetom,
- uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda od 18. prosinca 1979. o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena,
- uzimajući u obzir Povelju Zajednice o temeljnim socijalnim pravima radnika²,
- uzimajući u obzir članke 10., 19. i 168. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenog 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja³,
- uzimajući u obzir prijedlog Komisije za Direktivu Vijeća o primjeni načela ravnopravnosti osoba bez obzira na vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju (COM(2008)0426) i stajalište Parlamenta od 2. travnja 2009.⁴,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 15. studenog 2010. naslovljenu „Europska strategija za osobe s invaliditetom 2010. – 2020.: obnovljeno opredjeljenje za Europu bez barijera“ (COM(2010)0636) i dokumente uz radni dokument službi Komisije naslovljen „Početni plan provedbe Europske strategije za osobe s invaliditetom 2010. – 2020. godine – popis aktivnosti“ (SEC(2010)1323 i SEC(2010)1324),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 16. prosinca 2010. naslovljenu „Europska platforma protiv siromaštva i društvene isključenosti: europski okvir za socijalnu i teritorijalnu koheziju“ (COM(2010)0758),
- uzimajući u obzir prijedlog Komisije od 3. prosinca 2012. za Direktivu Europskog parlamenta i Vijeća o lakšem pristupu internetskim stranicama tijela javnog sektora (COM(2012)0721),
- uzimajući u obzir preporuku Vijeća 98/376/EC od 4. lipnja 1998. o parkirnim kartama za

¹ SL L 23, 27.1.2010., str. 35.

² SL C 364, 18.12.2000., str. 1.

³ SL L 303, 2.12.2000., str. 16.

⁴ SL C 137 E, 27.5.2010., str. 68.

ljude s invaliditetom¹,

- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 30. studenog 2009. o „Promicanju uključenosti na tržište rada – oporavku od krize i pripremama za razdoblje nakon Lisabonske strategije 2010.”,
- uzimajući u obzir nacrt Rezolucije Vijeća od 2. lipnja 2010. o novom europskom okviru za osobe s invaliditetom (10173/10) i Rezoluciju Vijeća o položaju osoba s invaliditetom u Europskoj uniji (2008/C 75/01),
- uzimajući u obzir izvješće Komisije o funkcioniranju i učincima Uredbe (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu (COM(2011)0166),
- uzimajući u obzir presudu Suda Europske unije u predmetu C-13/05 o Direktivi 2000/78/EZ – jednakom postupanju pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja – konceptu invaliditeta²,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. lipnja 1988. o znakovnim jezicima za gluhonijeme osobe³,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 26. svibnja 1989. o ženama i invaliditetu⁴,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. rujna 1992. o pravima osoba s mentalnom retardacijom⁵,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. prosinca 1995. o ljudskim pravima osoba s invaliditetom⁶,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9. svibnja 1996. o pravima osoba s autizmom⁷,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. prosinca 1996. o temi „Parkirna karta za osobe s invaliditetom – prava osoba s invaliditetom”⁸,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. travnja 1997. o jednakim mogućnostima osoba s invaliditetom⁹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 4. travnja 2001. naslovljenu „Prema Europi bez prepreka za osobe s invaliditetom”,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 3. rujna 2003. o Komunikaciji Komisije

---

¹ SL L 167, 12.6.1998., str. 25.

² SL C 224, 16.9.2006., str. 9.

³ SL C 187, 18.7.1988., str. 236.

⁴ SL C 158, 26.6.1989., str. 383.

⁵ SL C 284, 2.11.1992., str. 49.

⁶ SL C 17, 22.1.1996., str. 196.

⁷ SL C 152, 27.5.1996., str. 87.

⁸ SL C 20, 20.1.1997., str. 386.

⁹ SL C 132, 28.4.1997., str. 313.

naslovljenoj „Za pravno obvezujući instrument Ujedinjenih naroda za promicanje i zaštitu prava i dostojanstva osoba s invaliditetom” (COM(2003)0016)¹,

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. travnja 2009. o Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima osobama s invaliditetom i njezinom Fakultativnom protokolu²,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. listopada 2011. o mobilnosti i uključivanju osoba s invaliditetom te Europsku strategiju za osobe s invaliditetom 2010. – 2020.³,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. ožujka 2011. o smanjenju zdravstvenih nejednakosti u EU-u⁴,
  - uzimajući u obzir Europski pakt o ravnopravnosti spolova 2011. – 2020. godine,
  - uzimajući u obzir Akcijski plan o ravnopravnosti spolova i osnaživanju žena 2010. – 2015. godine,
  - uzimajući u obzir Drugi manifest o pravima žena i djevojčicama s invaliditetom u Europskoj uniji („Alat za aktiviste i kreatore politike”),
  - uzimajući u obzir članak 48. Poslovnika,
  - uzimajući u obzir izvješće Odbora za prava žena i jednakost spolova i mišljenja Odbora za razvoj i Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja (A7-0329/2013),
- A. budući da 80 milijuna ljudi s invaliditetom koji žive u Europskoj uniji imaju veliku potrebu za pristupačnom **fizičkom, intelektualnom i socijalnom** okolinom bez predrasuda, bez barijera, prepreka ili stereotipa koji ih sprečavaju da u potpunosti uživaju u svojim temeljnim ljudskim pravima i europskom građanstvu; budući da su od tih 80 milijuna 46 milijuna žene i djevojčice, koje čine 16 % ukupnog ženskog stanovništva u EU-u;
- B. budući da se procjenjuje da širom svijeta postoji milijardu ljudi⁵ s invaliditetom, a da njih 80 % živi u zemljama u razvoju; budući da su žene s invaliditetom u višestruko nepovoljnijem položaju, suočene sa značajnim poteškoćama u dobivanju pristupa odgovarajućem stanovanju, zdravstvenoj skrbi, javnom prijevozu, obrazovanju, profesionalnom osposobljavanju i zapošljavanju, da one nemaju jednak pristup kreditiranju i drugim proizvodnim resursima te da rijetko sudjeluju u procesu donošenja odluka;
- C. budući da broj starijih osoba raste, što znači da će u skladu s tim porasti i broj osoba s invaliditetom, uključujući žena; budući da je, prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, invaliditet češći kod žena i da su one posebno izložene tom problemu zbog veće

---

¹ SL C 76 E, 25.3.2004., str. 231.

² Usvojeni tekstovi, P6_TA(2009)0334.

³ SL C 131 E, 8.5.2013., str. 9.

⁴ SL C 199 E, 7.7.2012., str. 25.

⁵ Svjetsko izvješće o invaliditetu 2011. godine koje su zajedno objavile Svjetska zdravstvena organizacija i Svjetska banka.

- očekivane životne dobi pa će zbog toga broj žena s invaliditetom razmjerno više porasti;
- D. budući da će porast broja ljudi s invaliditetom dovesti do većeg opterećenja njegovatelja, posebno u obitelji, a uglavnom se radi o ženama koje moraju raditi kraće ili čak napustiti tržiste rada kako bi mogle njegovati ovisne članove obitelji;
  - E. budući da je potpuno gospodarsko i društveno sudjelovanje žena s invaliditetom od ključne važnosti kako bi strategija Europa 2020. uspjela ostvariti pametan, održiv i uključiv rast; budući da ljudi s invaliditetom, uključujući i žene i djevojčice, moraju imati pravičnu i jednaku mogućnost sudjelovanja u društvenom, ekonomskom i političkom životu zajednice; budući da ljudi s invaliditetom i dalje nailaze na razne barijere koje ih sprečavaju u potpunom sudjelovanju u društvu i često dovode do socijalne isključenosti i siromaštva, što ograničava njihovo puno ostvarivanje europskog građanstva;
  - F. budući da diskriminacija može dovesti do društvene isključenosti i izoliranosti, psihološke traume i nesreće;
  - G. budući da je temelj svakog slobodnog udruživanja demokratskih država olakšavanje sudjelovanja svih građana, žena i muškaraca, u demokratskim procesima (posebno izborima), stvaranje infrastrukture za to sudjelovanje tamo gdje ona nedostaje, a samim tim i poticanje uključenosti žena s invaliditetom;
  - H. budući da svi dionici moraju osiguravati jednaki pristup žena i djevojčica s invaliditetom kvalitetnoj javnoj zdravstvenoj zaštiti npr. poboljšanjem strukovnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja medicinskog osoblja u pogledu posebnih potreba tih žena i djevojčica, uključujući i potreba povezanih sa spolnim i reproduktivnim zdravljem;
  - I. budući da žene s invaliditetom moraju uživati pravo na obrazovanje, zdravlje, zapošljavanje, mobilnost, obiteljski život, spolne odnose, brak i majčinstvo te zaštitne mjere koje jamče ta prava;
  - J. budući da predstavljenost žena i djevojčica s invaliditetom u javnoj sferi partnerstva, seksualnosti i majčinstva doprinosi naporima u borbi protiv predrasuda, trajnih stereotipa i dezinformacija; budući da se takva predstavljenost može ostvariti na razne načine, posebno umjetničkim i kulturnim sredstvima te medijima;
  - K. budući da je puno veća vjerojatnost da žene i djevojčice s invaliditetom budu žrtvama nasilja, posebno nasilja u obitelji i seksualnog iskorištavanja, te da procjene pokazuju da je vjerojatnost da žene s invaliditetom budu zlostavljane 1,5 do 10 puta veća nego žene bez invaliditeta¹; budući da, ovisno o tome žive li dotične žene u zajednici ili institucijama, treba poduzeti posebne mjere za rješavanje tog fenomena koji se ne može opravdati, a koji predstavlja kazneno djelo i teško kršenje ljudskih prava; budući da za sve žene treba osigurati potpun pristup službama za potporu jer su žene i djevojčice s invaliditetom izložene većoj emocionalnoj ovisnosti, većoj opasnosti da postanu žrtvama nasilja na temelju spola, nižoj razini osobnog i socijalnog razvoja te raširenom neznanju o spolnosti i mnogobrojnim i štetnim mitovima o tom pitanju; budući da podaci pokazuju da je, zbog većeg siromaštva, seksualno zlostavljanje žena s invaliditetom postalo češće;

---

¹ Human Rights Watch: Ženska prava za žene i djecu s invaliditetom (2012.), str. 5.

- L. budući da su žene i djevojčice s invaliditetom izložene raznim oblicima diskriminacije zbog rodne nejednakosti, dobi, vjeroispovijesti, etničkog porijekla, kulturnog i društvenog ponašanja i stereotipa povezanih s invaliditetom čijem rješavanju treba pristupiti; budući da se žene s invaliditetom često diskriminiraju u odnosu na muškarce s invaliditetom kad se radi o pristupu zapošljavanju i obrazovanju; budući da se Komisija i države članice mogu boriti protiv tog fenomena provedbom rodno osviještene politike u svim relevantnim područjima politike za zaštitu osoba s invaliditetom;
- M. budući da je odgovornost javnih vlasti da uspostave posebne javne službe visokog standarda kako bi se ženama i djevojčicama s invaliditetom osigurala okolina prilagođena na način koji će im omogućiti potpuno ostvarivanje njihovih prava i odgovornosti i samostalno donošenje odluka, čime će postepeno postati samostalne i ravnopravne ljudima bez invaliditeta; budući da među državama članicama postoje velike razlike u situaciji, infrastrukturi, zakonodavstvu i strukturama za pružanje potpore;
- N. budući da žene i djevojčice s invaliditetom mogu imati ista prava samo ako je ostvarena rodna pravda i ako su državne administracije jednako dostupne ženama s invaliditetom kao i ostalim ljudima s invaliditetom; napominje, međutim, da se praksa ravnopravnosti spolova i provedba u Europskoj uniji u velikoj mjeri razlikuju;
- O. budući da je zajednica ljudi s jednim ili više tjelesnim, duševnim ili intelektualnim invaliditetom izuzetno raznolika i da je stoga potrebno osigurati liječenje ovisno o pojedinačnim potrebama;
- P. budući da je visoka stopa nezaposlenosti ljudi s invaliditetom i dalje neprihvatljiva; budući da su zbog toga osobe s invaliditetom kao ranjiva skupina za koju je vjerojatnije da bude izložena siromaštvu više izloženi riziku od društvene isključenosti; budući da žene i djevojčice s invaliditetom nailaze na veće probleme u ulasku na tržiste rada zbog čega im je teško voditi uredan i neovisan život; budući da posao nije samo izvor zarade, nego i način integracije u društvo povezivanjem sa širom zajednicom i stvaranjem mreže odnosa među osobama; budući da su žene i djevojčice s invaliditetom često slabije plaćene; budući da treba nadići prepreke za mobilnost i veću ovisnost o članovima obitelji i njegovateljima kako bi se potaknulo njihovo aktivno sudjelovanje u obrazovanju, tržištu rada i društvenom i ekonomskom životu zajednice;
- Q. budući da što više sredstava države članice ulože u njihovu integraciju, to će više uspješnih žena s invaliditetom moći neovisno živjeti i razvijati svoje vještine;
- R. budući da su žene s invaliditetom koje dolaze iz dijelova društva u nepovoljnijem položaju imale manje prilika razviti svoje vještine i ostvariti svoj potencijal oslanjajući se same na sebe;
- S. budući da ekomska kriza i rezovi u javnoj zdravstvenoj skrbi i socijalnim službama u većini država članica imaju nepovoljan utjecaj na ranjive skupine, a posebno žene i djevojčice s invaliditetom; budući da su one i prije krize bile izložene većem riziku od siromaštva; budući da su mjere štednje dovele do manjeg broja osoblja specijaliziranog za obrazovanje i pomoć osobama s invaliditetom, manje društvene potpore za njegovatelje, nižih socijalnih naknada za osobe s invaliditetom, smanjenja financiranja institucija i organizacija koje im pomažu, te ograničenja pristupa zapošljavanju u javnom sektor, što

sve ima ozbiljan utjecaj na živote žena s invaliditetom i na mogućnost da postanu neovisne;

- T. budući da postoji snažna veza između mobilnosti, invaliditeta i društvene uključenosti, posebno u odnosu na slobodu i pristup komunikacijama (uključujući Brailleovo pismo, znakovne jezike i druge oblike komunikacije), slobodu kretanja u svim područjima života i pristup uslugama; budući da je potrebno poticati potpuno i aktivno sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim aspektima društva i da im treba omogućiti veći pristup informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji, automatizaciji kod kuće i komunikaciji putem Interneta;
- U. budući da bi sa stajališta društvene uključenosti i troška bilo poželjnije da države članice daju potporu koja će ženama s invaliditetom omogućiti da nastave živjeti s obiteljima, umjesto da budu institucionalizirane;
1. naglašava važnost uključivanja svih građana EU-a bez obzira na tjelesna, umna, psihosocijalna ili duševna oštećenja, te poziva na utvrđivanje posebnih ciljeva kako bi se to osiguralo s ciljem poboljšanja kvalitete života ljudi s invaliditetom i jačanja usklađene politike punim sudjelovanjem svih; naglašava da strategije, politike i zakonodavne inicijative da se osigura nediskriminacija i jednakе mogućnosti treba utvrditi uz aktivno sudjelovanje svih zainteresiranih strana, uključujući žene s invaliditetom;
  2. naglašava da bi mjere u vezi s invalidnošću trebale biti rodno osviještene i ističe važnost uključivanja rodnog invaliditeta u rodne politike, programe i mjere za jačanje prepoznavanja i razumijevanja interseksionalnosti roda i invaliditeta u zakonodavstvu i politici EU-a i država članica; smatra da bi žene s invaliditetom trebalo pozvati da rade u odgovarajućim tijelima kao konzultantice, savjetnice ili stručnjakinje; žali zbog činjenice da Europska strategija za osobe s invaliditetom 2010. – 2020. ne obuhvaća integriranu rodnu perspektivu ili posebno poglavlje o politikama invalidnosti s obzirom na spol; također žali zbog toga što u Strategiji za ravnopravnost žena i muškaraca 2010. – 2015. tema invaliditeta nije posebno obrađena unatoč činjenici da su žene s invaliditetom često u nepovolnjem položaju od muškaraca s invaliditetom i češće su izložene riziku od siromaštva i društvene isključenosti;
  3. poziva države članice koje još nisu ratificirale Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom i njezin Fakultativni protokol da to učine kako bi se mogla u cijelosti provoditi;
  4. naglašava činjenicu da su brojne studije pokazale da su žene s invaliditetom izložene dvostrukoj diskriminaciji, i na temelju spola i na temelju invaliditeta, i ističe da preklapanje tih diskriminacija ima posebno negativan učinak na žene i djevojčice s invaliditetom; poziva Komisiju i države članice da, s obzirom na trenutačni nedostatak posebnih odredbi, odredbe o ženama s invaliditetom uvrste u sustave socijalne skrbi;
  5. podsjeća vlade da je diskriminacija na temelju invaliditeta zabranjena i poziva države članice da se više potrude oko uklanjanja preostalih zapreka;
  6. podsjeća na to da se uključivanje i sudjelovanje žena i djevojčica s invaliditetom može postići samo ako se olakša njihovo kretanje u fizičkom i društvenom okruženju bez

prepreka te poziva na ulaganje napora u tom smislu;

7. ističe ulogu organizacija za samopomoć u povezivanju osoba, posebno žena, koje njeguju članove obitelji s invaliditetom ili bliske prijatelje, te aktivnosti podizanja svijesti koje ta udruženja provode;
8. naglašava važnost optimizacije uporabe finansijskih instrumenata EU-a, posebno strukturnih fondova, za promicanje pristupačnosti za osobe s invaliditetom i njihove nediskriminacije posvećujući posebnu pozornost ženama, koje su često izložene višestrukoj diskriminaciji, i aktivnostima povećanja vidljivosti mogućnosti financiranja mjera te vrste u programima nakon 2013. godine;
9. smatra da informacije o dostupnim uslugama za građane (obrazovanje, zdravstvo, pravosuđe, prijevoz, odnosi s javnim tijelima itd.) treba davati na svakom mogućem jeziku, obliku i formatu na jednostavan i siguran način; ističe da, kada se takve usluge nude u obliku telefonskih linija za pomoć ili pomoć na daljinu, ti sustavi moraju biti dostupni i ženama koje su gluhe ili slijepe i gluhe;
10. ustraje na tome da uključivanje podrazumijeva borbu protiv stereotipa pozitivnim slikama i kulturnim izričajem i kampanjama podizanja svijesti objektivnim prikazivanjem žena s invaliditetom i raznolikosti uloga koje one imaju u svakodnevnom životu u društvu, s naglaskom na posebnim prikazima invaliditeta u javnom životu budući da se upravo na tome području zaostaje; ističe da mediji igraju važnu ulogu u širenju informacija o ženama s invaliditetom i da bi, u skladu s načelima i vrijednostima iz Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom, trebali podržati promjene na bolje u stavovima javnosti prema tim osobama;
11. poziva države članice da seksualno nasilje smatraju teškim kaznenim djelom koje je podložno kazrenom progonu, posebno u slučaju žena s invaliditetom, a pogotovo žena s duševnim invaliditetom, a da bi se smanjio broj prijavljenih slučajeva silovanja, seksualnog zlostavljanja i nasilja u velikim institucijama;
12. ističe da je, kako bi se spriječilo izoliranje, napuštanje, zanemarivanje i segregacija djevojčica s invaliditetom, nužno pokrenuti informativne kampanje za obitelji u kojima će im se dati podaci o uslugama pomoći u zajednici za njegu o djevojčicama te za njihov budući razvoj te će služiti borbi protiv seksističkih i diskriminacijskih stereotipa; smatra da bi, ako o djeci s invaliditetom ne mogu brinuti članovi njihove uže obitelji, vlasti trebale pokušati osigurati da se za njih mogu brinuti članovi šire obitelji ili, ako to nije moguće, osigurati im brigu u zajednici u obiteljskom okruženju; primjećuje da je nužno promicati skrbništvo i usvajanje djece s invaliditetom ubrzavanjem administrativnih formalnosti i davanjem odgovarajućih informacija i pomoći udomiteljskim ili usvojiteljskim obiteljima;
13. predlaže obavezno uzimanje u obzir i poduzimanje arhitektonskih i drugih ekoloških razmatranja i mjera na području stanovanja kako bi se ubrzao pozitivan prelazak s „dizajna za posebne potrebe” na „integralan i uključiv dizajn za sve građane”; međutim, istodobno napominje da cilj osiguravanja nesmetanog pristupa i nužne prilagodbe za njegovo ostvarivanje ne bi trebao biti samo arhitektonske prirode, već da bi cilj i stvarnost trebao biti jedinstveni dizajn za zadovoljavanje osnovnih svakodnevnih potreba žena s

invaliditetom; ističe potrebu da se ženama s invaliditetom jamči zajednički ili pojedinačni pristup društvenim programima stambenog zbrinjavanja te da im se osiguraju bespovratna sredstva za uklanjanje prepreka i omogućavanje pokretljivosti u vlastitom domu, a što bi trebalo osigurati i onima u iznajmljenom smještaju; stoga ponavlja važnost da se osigura da ljudi s invaliditetom imaju lakši pristup dostoјnim životnim uvjetima bez obzira na to radi li se o stanovanju, mobilnosti, pristupu javnim i socijalnim uslugama ili sudjelovanju u javnom životu;

14. poziva Komisiju i države članice da povećaju pristupačnost, bez prepreka, prometne infrastrukture, vozila i sustava za informacije i rezervacije ženama i djevojčicama s ograničenom pokretljivošću i ženama i djevojčicama s invaliditetom; napominje da su u javnom prijevozu među korisnicima s invaliditetom žene brojnije od muškaraca; stoga naglašava da je integracija invaliditeta i spola u kreiranje, provedbu i ocjenu politike prijevoza ključna za osiguravanje jednakih mogućnosti i sprečavanje diskriminacije žena s invaliditetom; stoga preporučuje njihovo uključivanje kao savjetnica za politiku prijevoza budući da su stručne za to područje;
15. ističe da se također mora osigurati pristup Internetu (npr. čitljivost svih javnih internetskih stranica za sve osobe s oštećenjem vida, uključujući rješenja koja obuhvaćaju i druge vrste invaliditeta koji nisu povezani s vidom, kao što je prilagodba složenog sadržaja potrebama osoba s intelektualnim invaliditetom te uključivanje video-snimaka na znakovnom jeziku kako bi se omogućilo razumijevanje sadržaja); izražava zabrinutost zbog toga što građanima još uvijek nije u potpunosti osigurana dostupnost državnih tijela i e-uprave; smatra da svi ljudi s invaliditetom, uključujući starije s teškoćama sa sluhom, čiji broj i udio u društvu prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije posebno raste, moraju imati pristup digitalnoj pismenosti; stoga pozdravlja prijedlog Komisije za donošenje direktive o dostupnosti internetskih stranica javnih tijela;
16. ističe da je sudjelovanje u demokratskim procesima dio temeljnih i građanskih prava žena s invaliditetom i mora se olakšati i zajamčiti; stoga poziva države članice i sva nadležna javna tijela da osiguraju prilagođene objekte i potiču aktivnu uključenost i sudjelovanje žena;
17. ističe da Konvencija Ujedinjenih Naroda promiče model ljudskih prava „potpore u odlučivanju“ koji je utemeljen na ravnopravnosti i dignitetu svih ljudi, za razliku od zastarjelog sustava „zamjene u odlučivanju“; zbog toga poziva države članice da olakšaju predstavljenost žena s invaliditetom u postupku odlučivanja kako bi se osigurala zaštita njihovih interesa i prava;
18. smatra da žene i djevojčice s invaliditetom imaju pravo da u najvećoj mogućoj mjeri donose odluke o vlastitom životu i potrebama, da bi ih trebalo čuti i s njima se savjetovati, te da bi ih trebalo aktivno hrabriti u tome da budu neovisne u najvećoj mogućoj mjeri; ističe činjenicu da bi ta prava trebalo jamčiti u specijaliziranim javnim ustanovama u svakodnevnom životnom kontekstu; smatra da je osobna pomoć sredstvo za samostalan život i da bi je stoga trebalo olakšati i poticati za žene s invaliditetom kada primaju potporu u obrazovnim ustanovama ili ustanovama za strukovno obrazovanje, na radnom mjestu, u obitelji te u slučaju trudnoće i majčinstva;
19. podsjeća da svaki korak u životu žene uključuje ne samo mogućnosti, već i odgovornosti

te da u tom smislu žene često moraju snositi nerazmjeran teret u vezi s trudnoćom i rađanjem kada se moraju suočiti s negativnim implikacijama trudnoće, posebno u slučajevima kada očevi napuštajući obitelj ne preuzimaju odgovornost niti doprinose dobrobiti i slobodi svoje djece, podsjećajući da bi u obitelji ova roditelja trebala ravnopravno dijeliti iste odgovornosti ako se prethodno nisu drugačije dogovorili;

20. ističe da žene i djevojčice s invaliditetom moraju biti upoznate sa svojim pravima kako bi mogle same donositi odluke, a te im se informacije moraju davati na način da one tim informacijama mogu pristupiti i razumjeti ih, uzimajući u obzir različite komunikacijske metode, medije i formate koje odabiru i, ako je primjenjivo, stupanj duševnog invaliditeta;
21. primjećuje da, kako bi žene i osobito djevojčice s invaliditetom dobile odgovarajuću njegu, u zdravstvenom sektoru postoji potreba za posebnom stalnom izobrazbom tijekom čitavog radnog vijeka o duševnim bolestima/retardacijama kako bi se olakšalo otkrivanje takvih bolesti i slanje pacijenata koji od njih boluju na liječenje u specijalizirane zdravstvene ustanove; stoga poziva države članice da osiguraju posebnu obuku svih profesionalaca koji se bave ljudima s invaliditetom i naglašava da zdravstveno osoblje i učitelji tijekom obuke moraju biti obučeni o svim tipovima invaliditeta i s njima upoznati, podsjećajući da su neki od tih invaliditeta unatoč učestalosti slabo poznati;
22. napominje da se obrazovanje i profesionalno usavršavanje osoba s invaliditetom u nekim državama članicama provodi zasebno i u nedostatnoj mjeri; naglašava važnost uključivanja žena s invaliditetom u standardni obrazovni sustav i sustav zapošljavanja u svim područjima u kojima invaliditet dopušta to uključivanje;
23. naglašava potrebu da se ženama i djevojčicama s invaliditetom useljeničkog porijekla pruži potpora kako bi razvile vještine i potencijal putem strukovnog osposobljavanja te kako bi dobile priliku steći odgovarajuće radno mjesto;
24. napominje da u različitim fazama života žene, a jedna od njih je trudnoća, postoje posebni izazovi s kojima se treba suočiti, i žene s invaliditetom bi u tim fazama života trebale imati ista prava i mogućnosti koje imaju žene bez invaliditeta kako ih se ne bi obeshrabrilovalo od trudnoće; nadalje, imajući u vidu dodatne izazove s kojima se suočavaju žene s invaliditetom, naglašava da bi one trebale imati dulji rodiljni dopust kako bi se prilagodile novoj situaciji i izgradile dobar obiteljski život; napominje da su prisilna sterilizacija i pobačaj oblici nasilja protiv žena i predstavljaju oblike nehumanog i ponižavajućeg postupanja koje države članice moraju iskorijeniti i snažno osuđivati;
25. naglašava da se ženama i djevojčicama s invaliditetom mora dopustiti da u svojoj seksualnosti uživaju jednako slobodno kao i osobe bez oštećenja te smatra da žene s invaliditetom moraju moći živjeti i ispuniti svoju želju da imaju ili nemaju djecu jednako kao što to čine žene bez invaliditeta; ističe da je djevojčicama, tinejdžericama i ženama s invaliditetom, kako bi mogle preuzeti odgovornost za svoj seksualni život, potreban pristup spolnom odgoju od strane stručnjaka u tome području kao što su lokalni predavači iz centara za socijalnu skrb, i da taj odgoj po potrebi mora biti prilagođen intelektualnim sposobnostima pojedine žene ili djevojčice s invaliditetom: one moraju znati i razumjeti kako ljudsko tijelo funkcioniра (kako dolazi do trudnoće i kako je sprječiti), kako reći ne spolnim odnosima u kojima ne žele sudjelovati, kako izbjegći spolno prenosive bolesti itd.; naglašava potrebu za pružanjem specijalizirane potpore, uključujući pomoći za brigu o

djeci, ženama s invaliditetom, zajedno s njihovim obiteljima, kako bi one u potpunosti mogle uživati u majčinstvu; smatra da bi države članice pritom trebale posebno voditi računa o potrebama žena s intelektualnim invaliditetom;

26. smatra da je iznimno važno da žene i djevojčice s invaliditetom imaju puni pristup medicinskoj njezi koja odgovara njihovim posebnim potrebama, uključujući ginekološko savjetovanje, liječničke preglede, planiranje obitelji i prilagođenu podršku tijekom trudnoće; potiče države članice da osiguraju da njihovi javni sustavi zdravstvenog osiguranja uključuju besplatan pristup tim uslugama;
27. ističe važnost iskorjenjivanja predrasuda, negativnih percepcija i socijalnih osuda te poticanja društvene prihvaćenosti, društvenog sudjelovanja, poštovanja i tolerancije, kao i vrednovanja različitosti među ljudima; potiče države članice da provode kampanje podizanja svijesti;
28. naglašava da nasilje nad ženama i spolno nasilje predstavljaju ozbiljno kršenje temeljnih prava; ima li se u vidu njihova izuzetna ranjivost, naglašava važnost zaštite žena i djevojčica s invaliditetom koje žive u domovima za njegu i duševnim bolnicama od seksualnih napada i drugih oblika fizičkog zlostavljanja kojem bi mogле biti izložene, te sa zabrinutošću ističe nedostatak podataka o toj zabrinjavajućoj pojavi; poziva države članice da istraže raširenost tog problema ohrabrujući žene s invaliditetom koje su žrtve da prekinu šutnju; potiče prikupljanje mjerodavnih podataka na povjerljiv način u cilju poduzimanja odgovarajućih mjera potrebnih za rješavanje tog problema; poziva Europski institut za rodnu ravnopravnost da provede studije o nasilju nad djevojčicama i ženama s invaliditetom;
29. poziva države članice da spriječe uznemiravanje na radnom mjestu učinkovitim protokolima o uznemiravanju u skladu s primjenom Direktive 2000/78/EZ kako bi se smanjila velika učestalost silovanja i slučajeva seksualnog uznemiravanja i nasilja te nasilne sterilizacije, posebno u velikim institucijama;
30. naglašava da u mnogim zemljama u razvoju još uvijek postoje značajne prepreke za izbjegavanje nasilja, prijavljivanje takvih zločina i pristup pravdi te pravnim i socijalnim službama;
31. poziva EU i države članice da poduzmu sve odgovarajuće zakonodavne, administrativne, socijalne i obrazovne mjere za zaštitu žena i djevojčica s invaliditetom, u domovima i izvan njih, od svih oblika iskorištavanja, nasilja i zlostavljanja i da im olakšaju pristup pravdi osiguravanjem odgovarajuće pomoći i potpore u zajednici, vodeći računa o njihovim posebnim potrebama uključujući naprave za pomoć, kako bi se izbjegla njihova izolacija i zatvorenost u kuću; smatra da bi, osim toga, sve takve usluge i programe trebala strogo nadzirati neovisna tijela; žali što u zakonodavstvu EU-a i nacionalnim zakonodavstvima o sprečavanju iskorištavanja, nasilja i zlostavljanja često nedostaje naglasak na invalidnosti;
32. potiče Komisiju da pokrene sveobuhvatnu strategiju borbe protiv nasilja nad ženama kako je Parlament zatražio u nekoliko rezolucija, a posljednji put u izvješću Svensson

prihvaćenom 5. travnja 2011.¹; ponavlja potrebu da Komisija pripremi kaznenopravni instrument za borbu protiv nasilja utemeljenog na spolu, uključujući zaštitu prava žena s invaliditetom u slučajevima seksualnog zlostavljanja i nasilja u javnosti i kod kuće;

33. naglašava da žene s invaliditetom moraju imati zajamčen pristupačan, jednostavan i siguran pristup pravosuđu te da moraju, u svakoj fazi postupka, moći koristiti sustave pomoći za usmenu komunikaciju i tehnologije koje žele, uključujući prevoditelje za znakovni jezik ili vodiče-prevoditelje za gluhe i slijepe osobe, kako bi se osiguralo da mogu precizno komunicirati s policijom i pravnim osobljem; ističe da je potrebno osigurati neovisne načine komunikacije budući da žene s invaliditetom u velikoj mjeri ovise o osobi koja se za njih brine, a koja je u velikom broju slučajeva ista osoba koja ih zlostavlja i napada, kako bi se osigurale mogućnosti ženama s invaliditetom koje su napadnute da podnesu tužbu i da odmah budu premještene u privremeni centar za cijelodnevnu njegu do završetka sudskog postupka; predlaže uvodenje sudskih postupaka koji su posebno prilagođeni potrebama žena i djevojčica s invaliditetom, uključujući pružanje pomoći NVO-a; naglašava da ne smiju postojati prepreke za pristup žena s invaliditetom pravnoj pomoći; u tom pogledu ističe da je potrebno poduzeti učinkovite mjere kako bi žene s invaliditetom mogle pristupiti potrebnoj potpori za ostvarivanje prava na pravnu pomoć i potpori koja, kad je potrebna, mora biti u skladu s njihovim osobnim potrebama i mogućnostima u pogledu donošenja odluka o građanskim i političkim pravima; ističe da su potrebne odgovarajuće zaštitne mjere, kao što su neovisne procjene stvarnih potreba žena od strane neovisnih stručnjaka, kako bi se onemogućilo da treće strane ili institucije iskoriste žene s invaliditetom koje ostvaruju svoja prava na pravnu pomoć te da je potrebna periodička revizija tih mjera;
34. naglašava da svaki sporazum o sterilizaciji koji sklopi žena ili djevojčica s invaliditetom mora biti na dobrovoljnoj osnovi i da ga mora ispitati nepristrana treća strana koja je zadužena provjeriti je li takva odluka donesena objektivno i u odsutnosti ozbiljnih medicinskih indikacija te bez prisile; osim toga, naglašava da kontracepcija sredstva nikada ne smiju biti prepisana, a trudnoća zakonski prekinuta protiv volje žene ili djevojčice s invaliditetom; smatra da žene i djevojčice s invaliditetom moraju imati pravo dati svoj obaviješteni pristanak i razumjeti sve liječničke postupke; smatra da, ako žena ili djevojčica s invaliditetom ne može dati svoj pristanak, onda se pristanak mora uvijek temeljiti na poštovanju ljudskih prava; potiče države članice da spriječe i osude slučajeve prisilne sterilizacije žena s invaliditetom;
35. primjećuje da se terminologija za fizičke nedostatke razlikuje od one za invaliditet te da bi se trebalo usredotočiti na invaliditet umjesto na nedostatke u medicinskom smislu, u skladu s pristupom koji je izabran u Konvenciji UN-a o pravima osoba s invaliditetom i koji slijedi Sud Europske unije; naglašava da bi se poslodavci trebali usredotočiti na vještine i sposobnosti zaposlenika ili kandidata s invaliditetom;
36. poziva države članice da potiču i osiguraju pristup svim vrstama formalnog, neformalnog i cjeloživotnog učenja i pristup tržištu rada za žene i djevojčice s invaliditetom budući da bi ih trebalo potaknuti na studij i na korištenje novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i pružati im potporu i ohrabriti u stupanju na tržište rada, te ističe da pojedini talenti, pogledi i iskustva mogu znatno obogati radnu okolinu; potiče države članice da

¹ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2011)0127.

osiguraju ospozobljavanje i informiranje učitelja, predavača, viših državnih službenika i poslodavaca kako bi ih potakli da provode postupke integracije u društvo koji imaju za cilj iskoristiti potencijal i dodanu vrijednost žena s invaliditetom; predlaže učinkovito korištenje Europskog socijalnog fonda za poboljšanje razine uključivanja žena i djevojčica s invaliditetom u sva važna područja života kao što su pristup tržištu rada, kao i smanjenju nezaposlenosti mladih i siromaštva;

37. poziva države članice da revidiraju zakonodavne i političke okvire u vezi sa sudjelovanjem žena s invaliditetom te žena s intelektualnim poteškoćama i mentalnom retardacijom na tržištu rada; naglašava potrebu da se donesu aktivne političke mjere za tržište rada koje se odnose na žene s invaliditetom, a koje pojedincu nude izbor, uključujući fleksibilno radno vrijeme, rad na puno i nepuno radno vrijeme te da se razmisli o mogućnosti poticanja malih i srednjih poduzetnika (MSP) finansijski i drugim načinima potpore u cilju bolje ravnoteže profesionalnog i privatnog života; naglašava da bi žene s invaliditetom trebale imati jednak pristup finansijskim sredstvima za otvaranje malih poduzeća i drugih oblika samozapošljavanja te pravo odabira između različitih oblika zaposlenja; potiče države članice da iskoriste najbolju praksu diljem Europe; poziva poslodavce da razumno prilagode radna mesta i uvjete rada kako bi jače naglasili pružanje poticaja za osobe s invaliditetom i njihovo aktivno uključivanje na tržište rada s mogućnošću da se pojedini slučajevi diskriminacije iznesu pred sudovima za radno pravo u skladu s člankom 5. Direktive 2000/78/EZ; napominje da postojeći sustavi obrazovanja i ospozobljavanja u načelu ne uspijevaju sprječiti veliku stopu odustajanja ljudi s invaliditetom i potiče države članice da posebnu pažnju posvete dječacima i djevojčicama s invaliditetom ili s posebnim potrebama u obrazovnom kontekstu kako bi se poboljšala njihova integracija, a stopa prijevremenog odustajanja od školovanja smanjila na manje od 10 %;
39. poziva države članice da osiguraju potrebna finansijska sredstva i potporu udruženjima i organizacijama koje predstavljaju osobe s invaliditetom te igraju ključnu ulogu u promicanju njihovih prava i naglašavaju vrijednost njihovog aktivnog građanstva i sudjelovanja u društvu;
40. poziva države članice da osiguraju nužnu specijaliziranu potporu obiteljima žena s invaliditetom u obliku ospozobljavanja i pomoći za njegovatelje na svakoj mogućoj razini te da osnuju institucije za njegu koje će pružati usluge privremene brige za osobe s invaliditetom kada je obiteljima potrebna takva usluga;
41. ističe postojeće nejednakosti u infrastrukturi država članica za ljude s invaliditetom, naglašava potrebu da se u okviru EU-a posvuda osigura mobilnost za žene i djevojčice s invaliditetom, te da odredišna država članica mora osigurati zadovoljavanje posebnih potreba tih žena na što one imaju pravo u jednakoj mjeri kao i druge osobe s invaliditetom;
42. ne odobrava činjenicu da Vijeće još nije dovršilo rad na nacrtu Direktive Vijeće o primjeni načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orientaciju usprkos stajalištu Parlamenta iz 2009.; poziva Vijeće da se pobrine da se taj zakonodavni akt donese do kraja ovog parlamentarnog saziva;
43. naglašava da postoji veća vjerojatnost siromaštva osoba s invaliditetom, posebno žena,

(prema OECD-u, okvirno svaka četvrta osoba s invaliditetom živi u siromaštvu); poziva države članice da poduzmu odgovarajuće mjere kako bi sprječile siromaštvo žena i djevojčica s invaliditetom te da zajamče njihov pristup naknadama i pravima na temelju invaliditeta i socijalnim i zdravstvenim uslugama pripremom prikladnih nacionalnih programa i osiguravanjem njihove učinkovite provedbe stalnim praćenjem i ocjenjivanjem; napominje da je opasnost od siromaštva i nezaposlenosti posebno ozbiljna u slučaju samohranih majki s djecom s invaliditetom; naglašava da poticanje spolne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti i borbe protiv diskriminacije kojoj su izložena djeca s invaliditetom i njihove obitelji predstavlja sredstvo koje se može upotrijebiti u borbi protiv stigmatizacije, siromaštva i društvene isključenosti, te da vezu između invaliditeta, spola i siromaštva treba uzeti u obzir u svim politikama za borbu protiv siromaštva i društvene isključenosti;

44. poziva na to da sustavi javnog zdravstva razvrstaju ranjive skupine kao korisnike s posebnim potrebama i da budu opremljeni traženim sredstvima i mogućnostima upućivanja kako bi se osigurala odgovarajuća njega;
45. poziva da se starijim ženama, koje često žive same i suočene s bolestima koje donose invaliditet, posveti posebna pozornost osnivanjem programa prevencije i pomoći;
46. naglašava da je donošenje mjera štednje u mnogim zemljama dovelo do smanjenja socijalnih naknada i osnovnih usluga te da su u tom pogledu žene s invaliditetom posebno osjetljiva skupina; također naglašava da će smanjenje finansijskih sredstava za invalide i njihove njegovatelje, a često se radi o ženama, negativno utjecati na obrazovne, društvene i ekonomski potrebe žena s obiteljskim obvezama; stoga poziva države članice da donešu mјere koje će imati za cilj uklanjanje svih prepreka učinkovitim, dostupnim, visokokvalitetnim i pristupačnim uslugama za žene s invaliditetom;
47. ističe da nedostatak pristupačnih, dostupnih i visokokvalitetnih usluga nije i pomoći za osobe s invaliditetom u većini država članica te činjenica da pružanje njege nije jedнако podijeljeno između muškaraca i žena ima negativan utjecaj na sposobnost žena da sudjeluju u svim vidovima društvenog, gospodarskog, kulturnog i političkog života; u vezi s tim insistira da se posebna pozornost usmjeri ljudima, često ženama, koji njeguju invalide i da se to njihovo zalaganje uzme u obzir pri priznavanju radnog iskustva, također naglašava potrebu da se države članice potaknu na priznavanje, u svojim sustavima socijalne zaštite i kad ljudi odu u mirovinu, uključenosti i neplaćenog rada njegovatelja, obično ženskih osoba, ljudi s invaliditetom; ističe da je potrebno posvetiti posebnu pozornost tim ženama kako bi one mogle dobiti odgovarajuću plaću i mirovinu; stoga poziva Komisiju da pripremi zakonodavni prijedlog o skrbničkom dopustu (ili dopustu za njegovatelje) koji bi omogućio dopust za brigu o bolesnim članovima obitelji, članovima obitelji s invaliditetom ili oštećenjem i/ili čuvanje radnog mjesta za vrijeme dopusta zbog brige o ovisnim članovima obitelji;
48. poziva Komisiju i države članice da razviju opsežne kampanje jačanja svijesti kako bi žene i djevojčice s invaliditetom učinili vidljivijima te naglašava dragocjenu ulogu masovnih medija i Interneta u stvaranju pozitivne slike žena s invaliditetom i poticanju tih žena da ostvaruju svoja prava;
49. vjeruje da je od ključne važnosti da države članice osiguraju da žene i djevojčice s

invaliditetom budu jednake pred zakonom i imaju jednaku pravnu zaštitu i pravne pogodnosti bez ikakve diskriminacije. smatra da mora biti zabranjena svaka diskriminacija na temelju invalidnosti i spola, uzimajući u obzir činjenicu da ta dva čimbenika zajedno imaju eksponencijalni utjecaj na nejednakost;

50. poziva Komisiju da tijekom srednjoročne revizije Europske strategije za osobe s invaliditetom 2010. – 2020. i razrade pratećeg popisa aktivnosti 2015. – 2020. razvije rodno osjetljiviji pristup;
51. ponavlja da politike Zajednice o osobama s invaliditetom moraju uzeti u obzir ravnopravnost spolova od samog početka kako ne bi došlo do nastavka ili povećanja postojećih neravnopravnosti u razvoju politika; ističe potrebu da se utvrde pokazatelji koji zajedno odražavaju aspekt invaliditeta i spola; smatra da je zbog nedostatka pokazatelja teško dobiti točnu sliku situacije u kojoj se nalaze žene s invaliditetom; poziva Komisiju da pozove žene i djevojčice s invaliditetom da sudjeluju u budućim istraživanjima o ženama i invaliditetu;
52. poziva Komisiju, Vijeće i države članice da donesu horizontalnu Direktivu protiv diskriminacije s ciljem uklanjanja prepreka u svim područjima nadležnosti EU-a koje sprečavaju osobe s invaliditetom, a posebno žene i djevojčice s invaliditetom, u ostvarivanju njihovog punog potencijala za sudjelovanje u društvu i neovisnosti;
53. poziva države članice da podrže dobrovoljne inicijative kojima se podržava raznolikost te da osiguraju odgovarajuće financiranje za NVO-e koji se bave tim pitanjem;
54. poziva Komisiju i države članice da prikupe detaljne i pouzdane statističke podatke prema spolu za ciljana istraživanja o stvarnom stanju s kojim su suočeni ljudi s invaliditetom budući da je to imperativ za efikasnu izradu politika za rješavanje interseksionalnosti roda, invaliditeta i nasilja; smatra da bi žene s invaliditetom trebale biti uključene u prikupljanje tih podataka; također smatra da sva istraživanja o osobama s invaliditetom moraju u obzir uzeti spol, a istraživanja o ženama i djevojčicama s invaliditetom moraju uzeti u obzir invalidnost;
55. naglašava da raznolikost obogaćuje društvo;
56. napominje da je ljudsko dostojanstvo nepovredivo i da se mora poštivati i štititi;
57. naglašava značaj usvajanja, u razvojnog programu poslije 2015., pristupa invaliditetu koji je osjetljiv za spolne razlike;
58. poziva Komisiju i Europsku službu za vanjsko djelovanje (EEAS) da na usklađen način invaliditet uključe u razvojnu politiku i projekte i da promišlu strategiju sveobuhvatnog smanjenja siromaštva u zemljopisnim programima za žene s invaliditetom, a s ciljem početka korištenja njihova gospodarskog potencijala; naglašava da zemljšna reforma mora osigurati ravnopravnost spolova u pogledu vlasništva nad zemljom uključujući žene s invaliditetom;
59. poziva Komisiju i EEAS da na nacionalnoj razini postave mehanizme nadzora za procjenu učinka njihove politike na žene s invaliditetom; poziva EU da podupre napore partnerskih

zemalja u izradi i provedbi zakona o radu, u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom i Konvencijom Međunarodne organizacije rada 159;

60. poziva Komisiju na promicanje inicijativa u cilju jačanja kapaciteta sudionika kako bi učinkovitije provodili međunarodnih obveza o razvoju koji uključuje osobe s invaliditetom, u skladu s ciljevima CRPD-a; preporučuje EU-u promicanje sudjelovanja organizacija osoba s invaliditetom u međunarodnim i nacionalnim procesima donošenja odluka;
61. ističe da opasne situacije i humanitarne krize štetno utječu na sigurnost i zaštitu žena i djevojčica s invaliditetom umanjujući njihove mogućnosti preživljavanja: naglašava da su žene i djevojčice s invaliditetom ranjivije od drugih ljudi prije, tijekom i nakon nastanka opasnih situacija kao što su oružani sukobi, okupacija teritorija, prirodne katastrofe i humanitarne krize; naglašava da nacionalne i međunarodne agencije odgovorne za javno zdravlje, spremnost za katastrofe, pružanje hitne i humanitarne pomoći moraju biti svjesne prava i posebnih potreba žena i djevojčica s invaliditetom i potrebe da imaju na raspolaganju ljudske i materijalne resurse kojima će se ženama i djevojčicama s invaliditetom osigurati jednak pristup i jednakate mogućnosti u opasnim i hitnim situacijama, čime će se izbjegići nedostatak njege i/ili neprikladne radnje;
62. naglašava da Europska unija i njezine države članice moraju prepoznati važnost promicanja međunarodne suradnje u cilju promicanja nacionalnih napora za ostvarivanje prava žena i djevojčica s invaliditetom kako bi one u potpunosti i jednakom imale koristi od svojih temeljnih prava i sloboda; ističe da programi međunarodne suradnje moraju uključivati žene i djevojčice s invaliditetom zbog čega organizacije koje ih predstavljaju (miješane ili specifične) moraju biti izravno uključene u osmišljavanje, razvoj, nadzor i ocjenjivanje politika suradnje koje se provode na lokalnoj i nacionalnoj razini, te razini Zajednice i međunarodnoj razini, putem razmjene i širenja informacija, iskustva, programa osposobljavanja i najbolje prakse;
63. naglašava da Europska unija i njezine države članice moraju promicati uključivanje spola i invalidnosti kao sveprisutne dimenzije u politikama, programima i projektima razvojne suradnje osiguravajući pritom osmišljavanje posebnih projekata za promicanje jednakih mogućnosti za osobe s invaliditetom, posebno žene i djevojčice; naglašava da Komisija, Parlament, UN, specijalizirane agencije i sve druge međunarodne, nacionalne i lokalne donatorske agencije moraju među prioritete uvrstiti sredstva za programe namijenjene ženama i djevojčicama s invaliditetom tako što će dodijeliti sredstva za te svrhe u svojim općim programima i dodjelom sredstava za programe ili dijelove programa za žene i djevojčice s invaliditetom; smatra da Europska unija mora uključiti prava žena i djevojčica s invaliditetom u svoju bilateralnu suradnju i dugoročnu suradnju s lokalnim vlastima trećih zemalja nudeći izravnu gospodarsku potporu kroz svoje politike multilateralne razvojne suradnje putem finansijskih doprinosa međunarodnih organizacija, sufinanciranja s nevladinim organizacijama u EU-u i drugdje u svijetu te politika povezanih s humanitarnom pomoći;
64. ističe važnost poticanja aktivne uključenosti žena s invaliditetom u Europi putem organizacija koje ih predstavljaju (posebno Europskog foruma za osobe s invaliditetom, Europskog ženskog lobija i njihovih nacionalnih članskih organizacija) u praćenje

međunarodnih ugovora o ljudskim pravima, dajući važne informacije u izvješćima koja povezuju situaciju žena i djevojčica s invaliditetom s njihovim temeljnim pravima i slobodama;

65. vjeruje da je nužno osigurati da povremena izvješća Europske unije i njezinih država članica u okviru ugovora o ljudskim pravima sadrže informacije o ženama i djevojčicama s invaliditetom u odnosu na svako pravo, uključujući činjenično i pravno stanje, informacije o mjerama za poboljšanje situacije i o teškoćama i preprekama na koje su naišli, posebno u ruralnim područjima. smatra da se ova praksa mora proširiti na sve institucije koje rade na zaštiti ljudskih prava, i u EU i na nacionalnoj razini, uključujući organizacije koje predstavljaju osobe s invaliditetom i njihove obitelji, žene općenito i žene s invaliditetom;
66. smatra da je jedan od glavnih izazova u odnosu na promjenu položaja žena i djevojčica s invaliditetom uključivanje invalidnosti u sve rodne programe, mjere i politike te osmišljavanje i razvoj pozitivnih mjera djelovanja u cilju ostvarenja napretka u odnosu na njih jer se one nalaze u nepovoljnem položaju;
67. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, Vijeću Europe i glavnom tajniku UN-a.

EXPLANATORY STATEMENT

Women with disabilities are not only persons who are not capable of doing particular things, but most of all they are women, most of all they are human beings. When talking about them, we have to keep in mind that we are talking about citizens, female citizens, and cannot be defined by their disabilities, in fact, they do not want to. Every day, they face the same challenges and opportunities as other women; they are friends, daughters, mothers, wives and employees. They have various roles to endorse, as every woman does. They are talented in multitudinous ways, skilled and enrich our society, which gains depth in diversity. It is crucial to consider this positive contribution, appreciate and promote it, and ensure that these women's life plans are equally heard, equally get the chance of accomplishment, just as those of women without disabilities.

Just as their fellow females, women with disabilities should have a guaranteed right to lead a life characterised by personal decisions and ideas. In order to facilitate this, social barriers need to be reduced and a positive awareness of diversity needs to be created. Women with disabilities can participate in social life, on the personal as well as the overall level, with various different (complementary) measures: architectural, content and electronic accessibility, equal access to education and working environment, non-discriminatory handling of female sexuality and maternity.

The changes and challenges of female life stages are of special importance: childhood, adolescence, discovery of their own sexuality, maternity, menopause and older age.

In this context severe attention should be paid to childhood and adolescence of women with disabilities, because in this context it is possible to lay the foundation for a great number of positive developments in adulthood. The establishment of coeducation clearly to endorse and to facilitate, decrease social barriers and increase confidence. It is fundamental to broach the issue of violence and exclusion in language and media in schools to help children and young adults obtain a fair and equality-based language.

It is proven that women with disabilities are at greater risk to experience violence than other women; in patriarchy orientated societies the risk increases explicitly. Violence can manifest itself in various forms: forced sexual acts and rape, forced assignment to care facilities, lock up, intrusions in private spheres, forced sterilisation, forced contraception, forced abortion (to name only a few examples).

In general the involvement of people with disabilities and NGOs in the creation of new norms should become standard procedure, because it is the only way to act 'with' people with disabilities and not 'on' them. Inclusion means to be able to live freely in a society, to contribute to it; it is imperative to maintain and guarantee minimum standards in the areas of citizens' rights and human rights. Therefore a clear and non-discriminatory definition of disability is fundamental, the use of the definition of the UN-Convention of disabilities is highly recommended.

It is to be stated, that women with disabilities are defined by multiple factors, disability being only one of them; they have to be treated as equal and fully adequate citizens and persons.

Quite the opposite happens in the areas of culture and media, concerning the fact that women with disabilities are rarely featured and that such featuring would help to break down mental barriers and limits.

Viewing disability as a deficit is not accurate, but leads to an exclusive way of thinking that should be prevented. Diversity is the base of any modern society; it can and should be aspired.

In 2002 38% of the people with a disability (aged 16-34) have earned an income (non-disabled people: 64%), today in 2013 there are still not enough opportunities for women with disabilities to partake in the labour market. It is extremely important to enable every woman with a disability who can work to carry out her plan to gain independence and be able to start her own career.

Due to multiple overlaying discrimination women with disabilities are often in a considerably worse situation than women without disabilities. This kind of unequal treatment has to be banished, especially considering that a combinational discussion of discrimination thematic is essential. A debate on the topic of women with disabilities can and should not be administered without considering gender mainstreaming and gender equality. Concerning this connection the effects of multiple discrimination are decreased and consciousness is raised. In general a special focus should be placed on the elimination of stereotypes and prejudices to understand that the development of a culture of difference and diversity leads to great societal advantages.

Especially in the context of support to developing countries the needs and requirements of people with disabilities have to be taken into account, because often even the respect for basic human rights is lacking. 80 % of people with disabilities are living in developing countries, which show the need for action. Women with disabilities in developing countries are facing unique obstacles which often lead to structural violence.

The problem of structural violence is to be taken in consideration separately and constitutes an area of high influence of the European Union politics: On the European level of standard-setting legal work it is possible to fight structural violence against women with disabilities by using ‘soft instruments’ such as training courses, initiatives to raise consciousness and information campaigns in general to prohibit the expansion of prejudices and to increase the understanding of the personal biographies of women with disabilities.

It is imperative to promptly implement the UN Convention on the rights of persons with disabilities to make the guaranteed rights of people with disabilities reality.

Finally the work of NGOs concerning women with disabilities and their importance for state and civil society is to be emphasised.

We are facing the challenge to actively include women with disabilities in society and enable them to participate on equal terms. 15 % of the European population consists of persons with disabilities; one in four Europeans has a family member with a disability. These figures show the importance of acting up to our own high expectations and create an environment friendly to every citizen in the European Union on equal terms.

18.9.2013

MIŠLJENJE ODBORA ZA RAZVOJ

za Odbor za prava žena i jednakost spolova

o ženama s invaliditetom
(2013/2065(INI))

Izvjestitelj(ica): Corina Crețu

PRIJEDLOZI

Odbor za razvoj poziva Odbor za prava žena i jednakost spolova da kao nadležni odbor u svoj prijedlog rezolucije uključi sljedeće preporuke:

1. podsjeća da prema procjenama u svijetu živi jedna milijarda ljudi¹ s invaliditetom, od čega 80 % u zemljama u razvoju; naglašava da su žene s invaliditetom u višestruko nepovoljnijem položaju, suočene sa značajnim poteškoćama u dobivanju pristupa odgovarajućem stanovanju, zdravstvenoj skrbi, javnom prijevozu, obrazovanju, profesionalnom osposobljavanju i zapošljavanju, suočene s nejednakim pristupom kreditiranju i drugim proizvodnim resursima te rijetko sudjeluju u procesu donošenja odluka;
2. naglašava činjenicu da su žene s invaliditetom izložene većem riziku od nasilja na temelju spola, seksualnom zlostavljanju i eksploraciji; naglašava da u mnogim zemljama u razvoju još uvijek postoje značajne prepreke bijegu od nasilja, prijavljivanju takvih zločina i pristupu pravdi te pravnim i socijalnim službama;
3. naglašava značaj usvajanja, u razvojnom programu poslije 2015., pristupa invaliditetu koji je osjetljiv za spolne razlike;
4. poziva Komisiju i Europsku službu za vanjsko djelovanje (EEAS) da na usklađen način invaliditet uključe u razvojnu politiku i projekte i da promiču strategiju sveobuhvatnog smanjenja siromaštva u zemljopisnim programima za žene s invaliditetom, s ciljem pokretanja korištenja njihova gospodarskog potencijala; naglašava da zemljija reforma mora osigurati ravnopravnost spolova u pogledu vlasništva nad zemljom uključujući žene s invaliditetom;
5. poziva Komisiju i EEAS da na nacionalnoj razini postave mehanizme nadzora za procjenu

---

¹ Svjetsko izvješće o invaliditetu 2011. koje su zajedno objavile Svjetska zdravstvena organizacija i Svjetska banka.

učinka njihove politike na žene s invaliditetom; poziva EU da pruži potporu nastojanjima zemalja partnera u osmišljavanju i provedbi zakona o zapošljavanju u skladu s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom i Konvencijom 159 Međunarodne organizacije rada;

6. poziva Komisiju na promicanje inicijativa u cilju jačanja kapaciteta sudionika kako bi učinkovitije provodili međunarodne obveze o razvoju koji uključuje osobe s invaliditetom, u skladu s ciljevima Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom; preporučuje EU-u promicanje sudjelovanja organizacija osoba s invaliditetom u međunarodnim i nacionalnim procesima donošenja odluka.

REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA U ODBORU

Datum usvajanja	17.9.2013
Rezultat konačnog glasovanja	+ : 26 - : 0 0 : 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Thijs Berman, Michael Cashman, Ricardo Cortés Lastra, Corina Crețu, Leonidas Donskis, Mikael Gustafsson, Filip Kaczmarek, Miguel Angel Martínez Martínez, Gay Mitchell, Norbert Neuser, Maurice Ponga, Jean Roatta, Birgit Schnieber-Jastram, Michèle Striffler, Keith Taylor, Patrice Tirolien, Ivo Vajgl
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Philippe Boulland, Enrique Guerrero Salom, Edvard Kožušník, Krzysztof Lisek, Isabella Lövin, Judith Sargentini
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 187. st. 2.	Emma McClarkin, Jarosław Leszek Wałęsa, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska

20.9.2013

MIŠLJENJE ODBORA ZA ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNA PITANJA

za Odbor za prava žena i jednakost spolova

o ženama s invaliditetom
(2013/2065(INI))

Izvjestitelj(ica): Ádám Kósa

PRIJEDLOZI

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja poziva Odbor za prava žena i jednakost spolova da kao nadležni odbor u svoj prijedlog rezolucije uključi sljedeće preporuke:

1. podsjeća da se sa starenjem stanovništva povećava udio starijih osoba s invaliditetom te da je veća vjerojatnost da se to odnosi na žene zbog duže očekivane životne dobi; naglašava da su žene s invaliditetom kao skupina suočene s većom isključenošću iz društva ili vrlo često s višestrukom diskriminacijom te da imaju manje mogućnosti na tržištu rada od muškaraca s invaliditetom i manje su aktivne; naglašava također da žene s invaliditetom obavljaju poslove koji ne iziskuju visoke kvalifikacije, manje su odgovorni i lošije plaćeni, da doživljavaju veću socijalnu isključenost, u većoj su mjeri financijski ovisne o obitelji i/ili o skrbnicima, a njihov broj raste;
2. primjećuje da je potrebno zabraniti svaku vrstu diskriminacije koja se temelji na invaliditetu ili rodu; naglašava da preklapanje tih diskriminacija ima posebno negativne posljedice za žene i djevojčice s invaliditetom;
3. poziva države članice da revidiraju zakonodavne i političke okvire u vezi sa sudjelovanjem žena s invaliditetom te žena s intelektualnim poteškoćama i mentalnom retardacijom na tržištu rada; naglašava potrebu da se donesu aktivne političke mjere za tržište rada koje se odnose na žene s invaliditetom, a koje pojedincu nude izbor, uključujući fleksibilno radno vrijeme, rad na puno i nepuno radno vrijeme te da se razmisli o mogućnosti poticanja malih i srednjih poduzetnika (MSP) financijski i drugim načinima potpore u cilju bolje ravnoteže profesionalnog i privatnog života; naglašava da bi žene s invaliditetom trebale imati jednak pristup financijskim sredstvima za otvaranje malih poduzeća i drugih oblika samozapošljavanja te pravo odabira između različitih oblika zaposlenja; potiče države članice da iskoriste najbolju praksu diljem Europe; poziva poslodavce da razumno prilagode radna mjesta i uvjete rada kako bi jače naglasili pružanje poticaja za osobe s invaliditetom i njihovo aktivno uključivanje na tržište rada s mogućnošću da se pojedini slučajevi diskriminacije iznesu pred sudovima za radno pravo u skladu s člankom 5. Direktive 2000/78/EZ;

4. podsjeća vlade da je diskriminacija na temelju invaliditeta zabranjena i poziva države članice da se više potrude oko uklanjanja preostalih zapreka;
5. ne odobrava činjenicu da Vijeće još nije dovršilo rad na nacrtu Direktive Vijeća o primjeni načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orientaciju usprkos stajalištu Parlamenta iz 2009.; poziva Vijeće da se pobrine da se taj zakonodavni akt donese do kraja ovog parlamentarnog saziva;
6. poziva Uniju i države članice da olakšaju sudjelovanje svih građana u demokratskom procesu, uključujući sudjelovanje na javnim sastancima te korištenje prava glasovanja i prava na kandidaturu; poziva države članice da utvrde načine povećanja zastupljenosti i sudjelovanja žena s invaliditetom u donošenju odluka;
7. poziva države članice da koriste Europski socijalni fond kao učinkovit alat za povećanje razine uključenosti žena, uključujući mlade žene i migrantice te djevojčice s invaliditetom, u sva važna područja života mjerama kao što je pristup bez prepreka tržištu rada, usavršavanju i posebno (standardnom) obrazovanju;
8. primjećuje da se terminologija za fizičke nedostatke razlikuje od one za invaliditet te da bi se trebalo usredotočiti na invaliditet umjesto na nedostatke u medicinskom smislu, u skladu s pristupom koji je izabran u Konvenciji UN-a o pravima osoba s invaliditetom i koji slijedi Sud Europske unije; naglašava da bi se poslodavci trebali usredotočiti na vještine i sposobnosti zaposlenika ili kandidata s invaliditetom;
9. naglašava važnost borbe protiv stereotipa ne samo davanjem pozitivnih slika već i inspirativnih stvarnih primjera žena s invaliditetom kojima se pokazuje kako im njihove druge sposobnosti omogućavaju uživanje u uspješnom poslovnom i privatnom životu te izbjegavanjem jačanja negativnih stereotipa u jeziku, diskursu i politici prema ženama s invaliditetom; poziva Europsku uniju da zajedno s državama članicama provede pozitivne akcijske mjere kako bi se žene s invaliditetom uključile u tržište rada;
10. poziva države članice da seksualno nasilje smatraju teškim kaznenim djelom koje je podložno kaznenom progonu, posebno u slučaju žena s invaliditetom, a osobito žena s mentalnom retardacijom, kada je teret dokazivanja na optuženom; također poziva države članice da spriječe uznemiravanje na radnom mjestu učinkovitim protokolima o uznemiravanju u skladu s primjenom Direktive 2000/78/EZ kako bi se smanjio visok broj silovanja i slučajeva seksualnog uznemiravanja i nasilja te nasilne sterilizacije, posebno u velikim institucijama;
11. naglašava da u vezi s pojmovima okoline bez prepreka i pristupačnosti uključiv dizajn kao inovativan pristup obuhvaća i arhitekturu i usluge koje su prilagođenije ljudskim potrebama bez obzira na invaliditet i koje podržavaju održiviji i uključiviji način života; naglašava da olakšan pristup Internetu, uključujući pristup vještinama informacijskih i komunikacijskih tehnologija, neće koristiti samo osobama s oštećenim vidom, već i osobama s drugim vrstama invaliditeta, te da je potrebno posvetiti više pozornosti gluhim i nagluhim koji koriste znakovni jezik, posebno starijim osobama s oštećenim slušom jer prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije njihov broj i udio u društvu raste; poziva stoga Uniju i države članice da podijele primjere inovativnog dizajna i surađuju na području standardizacije;

12. napominje da se obrazovanje i profesionalno usavršavanje osoba s invaliditetom u nekim državama članicama provodi zasebno i u nedostatnoj mjeri; naglašava važnost uključivanja žena s invaliditetom u standardni obrazovni sustav i sustav zapošljavanja na svim područjima na kojima je to uključivanje moguće zbog invaliditeta;
13. naglašava potrebu da se ženama i djevojčicama s invaliditetom useljeničkog porijekla pruži potpora kako bi razvile vještine i potencijal putem strukovnog osposobljavanja te kako bi doabile priliku steći odgovarajuće radno mjesto;
14. poziva Uniju i države članice da dodatno podupiru roditelje s invaliditetom, a osobito majke i djecu s invaliditetom, posebno uzimajući u obzir njihov težak položaj na tržištu rada, održavanjem ili uvođenjem usluga koje su prilagođenije njihovim potrebama i razvijanjem općih pozitivnih aktivnosti uzimajući u obzir činjenicu da je kod žena i djevojaka s invaliditetom stopa nepismenosti viša od prosjeka, slabijeg su obrazovanja, manje sudjeluju na tržištu rada i/ili rade na radnim mjestima koja iziskuju manje odgovornosti i lošije su plaćena;
15. podsjeća da svaki korak u životu žene donosi nove prilike, ali i odgovornosti te da u tom smislu žene često moraju nositi nerazmjeran teret u vezi s trudnoćom i rađanjem djece kada su suočene s negativnim posljedicama trudnoće, posebno u slučaju kada očevi ne preuzimaju odgovornost niti pridonose dobrobiti i sudbini svoje djece, već ih napuste; podsjeća da bi u obitelji oba roditelja trebala snositi jednakе odgovornosti ako se ranije nisu zajednički drugačije dogovorili;
16. ističe potrebu poštovanja ljudskih prava bez diskriminacije, posebno prava žena s invaliditetom na jednak i odgovarajući pristup zdravstvenoj skrbi i potpori tijekom i nakon trudnoće, te prava na tržištu rada u vezi s porodiljnim ili roditeljskim dopustom i socijalnim uslugama; naglašava da uvjeti u svim državama članicama trebaju biti na najvišoj razini te da se žene s invaliditetom ne smiju diskriminirati; ističe da prava i usluge trebaju biti dostupni ženama s invaliditetom koje se sele u EU bez obzira na to jesu li radnice ili pratnja;
17. ustraje na tome da se rodna perspektiva i perspektiva o invaliditetu uključe u sve politike Unije; poziva da se posebne mjere za pomoći mlađim ženama s invaliditetom uključe u prijedloge Unije i država članica o suzbijanju nezaposlenosti mlađih.

REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA U ODBORU

Datum usvajanja	18.9.2013	
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:	33 0 6
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Regina Bastos, Heinz K. Becker, Phil Bennion, Pervenche Berès, Vilija Blinkevičiūtė, Philippe Boulland, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Minodora Cliveti, Frédéric Daerden, Karima Delli, Sari Essayah, Richard Falbr, Marian Harkin, Nadja Hirsch, Danuta Jazłowiecka,	

	Ádám Kósa, Jean Lambert, Patrick Le Hyaric, Verónica Lope Fontagné, Olle Ludvigsson, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Csaba Őry, Siiri Oviir, Konstantinos Poupanakis, Sylvana Rapti, Licia Ronzulli, Joanna Katarzyna Skrzypkiewska, Jutta Steinruck, Traian Ungureanu, Andrea Zanoni
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Claudette Abela Baldacchino, Georges Bach, Jürgen Creutzmann, Sergio Gutiérrez Prieto, Anthea McIntyre, Ria Oomen-Ruijten, Antigoni Papadopoulou

REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA U ODBORU

Datum usvajanja	3.10.2013	
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:	17 2 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Regina Bastos, Andrea Češková, Edite Estrela, Iratxe García Pérez, Mary Honeyball, Astrid Lulling, Elisabeth Morin-Chartier, Krisztina Morvai, Joanna Senyszyn, Joanna Katarzyna Skrzylewska, Britta Thomsen, Marina Yannakoudakis	
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Izaskun Bilbao Barandica, Minodora Cliveti, Mariya Gabriel, Nicole Kiil-Nielsen, Christa Klaß, Doris Pack, Angelika Werthmann	
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 187. st. 2.	Gesine Meissner	